

NORGES INDSKRIFTER

MED DE ÆLDRE RUNER.

UDGIVNE

FOR

DET NORSKE HISTORISKE KILDESKRIFTFOND

VED

SOPHUS BUGGE.

I.

CHRISTIANIA.

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI.

1891—1903.

34. Øvre Stabu.

S. 416—419. Ved de i det foregaaende forsøgte Forklaringer af Mandsnavnet **rauniqa** paa Spydbladet er der allerede i det foregaaende fremhævet den Betænelighed, at der ved Müncheberg i Mark Brandenburg er fundet et Spydblad, som det synes, fra omtrent samme Tid som det fra Øvre Stabu, og som har Navnet **ranqa** anbragt omtrent paa samme Sted, som **rauniqa** er anbragt paa det i Norge fundne Spydblad. I »Almindelige Bemærkninger« skal jeg søge at paavise flere Eksempler paa, at Kunsten at skrive Runer nedarves sammen med et Mandsnavn i samme Slægt. Det er derfor meget sandsynligt, at der er en Forbindelse mellem de to Navne **ranqa** og **rauniqa** og mellem disse to Navnes Bærere. Men

hvis dette er rigtigt, da kan ingen af de i det foregaaende for **rauniŕa** forsøgte Forklaringer være rigtig.

Jeg vover derfor en anden Forklaring. **ranŕa** er mulig opstaaet af **Rahninga*. Dette kan da forholde sig til **rauniŕa** omtrent som got. *saihwān*, oht. *sehan* til got. *siuns*. Jfr. ogsaa angelsaks. *gehol* ved Siden af got. *jiuleis*; got. *ahwa*, oldn. *á* ved Siden af det deraf afledede got. **awi*, Gen. **aujōs*, oldn. *ey*, og lignende.

Hvis denne Forklaring er rigtig, kan **ranŕa**, **Rahninga*, med Sideformen **rauniŕa** mulig være afledet ved *-inga* af et Personnavn, som har begyndt med **Rahn-*, *Ran-*.

For **ranŕa** af **Rahninga* jfr. *ai* paa Brakteat Nr. 79 og i Indskrifterne fra Aagedal og Ødemotland, af *aih*. Jfr. ogsaa got. *hiuma* = *hiuhma* og *drausnōs* i Skeireins til *drauhsna*.

ranŕa forklares derimod af Henning som en Afledning af oldn. *rani* »Snude«; dertil hører *vrane* »Tryneklemme« (i det sydvestlige Norge), se Ross. (Om disse Ords Oprindelse haaber jeg en anden Gang at skulle kunne tale.)

Dog synes ogsaa følgende Opfatning mulig. Til oldn. *rán*, førhistorisk **rahna*, hører Landskabsnavnet *Ránríki*, Jordanes's *Ragnaricii*. Dette Landskabs Indbyggere heder oldn. *Ránir*.

Det her behandlede Mandsnavn **ranŕa** med Sideformen **rauniŕa** kunde saaledes mulig betyde »en Mand af ranriksk Æt«.

Jeg formoder, at den Mand, som har ristet Runerne paa Müncheberg-Spydbladet, og den Mand, som har skrevet sit Navn paa Spydbladet fra Øvre Stabu, har hørt til samme Slægt og at Kunsten at skrive Runer paa Vaaben er bleven nedarvet i Slægten.

I »Almindelige Bemærkninger« skal jeg søge at gjøre det sandsynligt, at Erulerne først har skrevet Runeindskrifter i nordisk Sprog og først (kanské sammen med enkelte Goter) har overført Runeskriften, som de havde lært af Goterne, til Norden. Fremdeles holder jeg det for muligt, hvad jeg i »Almindelige Bemærkninger« nærmere skal omtale, at de nordiske Mænd, som paa Hærtog i fremmede Lande kaldte sig Eruler, ogsaa indbefattede Mænd fra Ranrike.

Jeg holder det derfor for muligt, at den Mand, som har skrevet sit Navn paa Müncheberg-Spydet, og den Mand, som har skrevet sit Navn paa Spydet fra Øvre Stabu, har været Eruler. **ranŕa**, hvis Navn er skrevet paa Müncheberg-Spydet, havde vel lært Runeskriften i Syden, hvorfra han ad den sædvanlige Vei langs Weichsel vilde drage nordover til sit Hjemland. At han havde lært Kunsten at indridse Runer i et Spydblad af Goter, synes at godtgjøres ved Sammenligning af Müncheberg-Indskriften med Kovel-Indskriften fra Vólhynien. Se herom mere i »Almindelige Bemærkninger«.

S. 419 Anm. L. 1 f. f. n. Ordene »begge Runer (j og ŕ)« rettes til »Runen ŕ ligeledes«. Den Firkant, som 3 Gange forekommer i Martebo-Indskriften, kan ikke betyde j.